

Ево већ месец дана догађаји у арапским земљама узбуђују међународну јавност. Једно од питања које се неминовно поставља у свету па у Русији је – ко надахњује „Велику арапску револуцију”? Које снаге стоје иза „Исламске ренесансе”? Какав ће постати свет после новог револуционарног цунамија?

Одговор на то питање потражила је позната руска новинарка Дарја Асламова која се у најтиражнијем московском листу „Комсомолска правда” бави актуелним међународним темама, сусрећући се са веома познатим страним личностима и путујући по свету у потрази за интересантним новинарско- истраживачким материјалима. Интервјуисала је десетине, па и стотине страних личности и разговарала са небројено много људи који су се нашли у центру политичких збивања. Боравила је у Египту у време најжешће кризе и провела неколико дана као заробљеница војних снага. Официри су јој рекли да јој је „повезло” (у слободном преводу- да је имала среће) што је била код војника а не устаника, јер би је засигурно појео мрак.

У Египту и Тунису глави узрок је економски. У Бахреину, који свакако није сиромашна земља, проблем је у другом. Тамо се потпуно покидала веза између владајуће породице и народа. У Јемену је нарушена равнотежа међу племенима и власт више није компромисна. Али, очигледно је опште осећање: људи се свугде дижу против власти САД и Израела.

Овога пута, новинарка је одговор на актуелна збивања у арапском свету потражила од познатог француског публицисте и политиколога Терија Мејсана, аутора бестселера „11 септембар: Велика лаж”. У тој књизи аутор тврди да су терористичку акцију 11. септембра 2001. на куле Светског трговинског центра у Њујорку организовали Пентагон ЦИА. Због те књиге која је изашла 2002 године, Мејсан је у САД проглашен за „персону нон грата” и „опасним човеком за безбедност НАТО”, а Кондолиза Рајс га је назвала „основним извором америчких деформација у свету”. Плашећи се америчких специјалних служби, Тери Мејсан је напустио Европу и настанио се у Бејруту. Последњих година, француски новинар истражује кретања у арапском свету.

Ова његова новинска биографија, како је представљена у московском листу, можда је на извештајан начин осликана и у његовим закључцима о актуелним кретањима у арапском свету, које је изнео руској репортерки. Они су веома нестандартни и у неким елементима

се битно разликују од свих до сада изнетих мишљења политичара, аналитичара и коментатора. У једном, и то веома значајном закључку, његово мишљење је подударно са готово свим до сада изнетим: то што се сада догађа у многим арапским земљама није „мачији кашаљ”. Догађаји могу имати огроман значај за целу међународну заједницу са непредвидивим последицама. Подсетимо се, на пример, констатације руског председника Дмитрија Медведева да су догађаји у арапском свету „велики и сложен проблем који ће захтевати много озбиљних напора током наредних деценија”. У неким пак елементима, мишљења француског политиколога са руским, и не само руским, званичницима се умногоме разликују што није разлог да се не чује и његов став. Тим пре што је он презентира у натиражнијем московском листу.

Било како било, сложио се са њима неко или не, сматрам да су закључци француског политиколога интересантни и да могу да наведу на размишљења.

На питање да ли су догађаји у арапском свету за њега неочекивана, он одговара: и да, и не. Сви су знали да ће у Египту до нечега да дође, али нису знали када. Сви су схватили да је Мубарак веома болестан али да нема адекватног наследника. Он је покушао да наметне као лидера нације свога сина Гамала, иако је Генералштаб био категорички против. Мислио сам, каже француски новинар, да ће револуција да избије и раније- за време протеста гладних или током кризе у односу са хришћанима – Коптима. У сваком случају, криза би се појавила када Мубарак умре. Али то се десило управо сада и подударило се са бунтом у Тунису. Изгледало је да се Египат повео за Тунисом, али то је оптичка варка. Догађаји и поводи су различити.

Египатска револуција се не може ставити у исту раван са „цветним (обојеним) револуцијама”, каже Мејсан. То је истинска револуција и прави догађај, који нема ничег заједничког са политичким технологијама.

Догађаји који су даље уследили у Јемену, Бахреину, Либији и другим земљама представљају један те исти арапски талас, што обједињује те револуције, али то су корени али не и узрок. Током последњих година развијао се процес сазревања арапске нације. Десило се да се њена политичка десила у исто време.

У Египту и Тунису глави узрок је економски. У Бахреину, који свакако није сиромашна земља, проблем је у другом. Тамо се потпуно покидала веза између владајуће породице

и народа. У Јемену је нарушена равнотежа међу племенима и власт више није компромисна. Али, очигледно је опште осећање: људи се свугде дижу против власти САД и Израела. То што обједињује арапске револуције је жеља за ослобађањем од империјализма и осећање сродности. Ако су сви устали истовремено, значи ми смо један народ. То је посмртна победа египатског председника Насера и његове идеје панарабизма. У суштини, панарабизам су измислили Енглези са циљем да разруше јединство исламског света, али сада је он постао реалност. У време Насера још није било таквог духа колективизма и арапи су чак говорили на разним дијалектима, често не разумевајући једни друге. Последњих година сателитска ТВ створила је чудо: подигао се ниво образовања, људи су почели да говоре једним језиком и почели да се интересују шта се догађа у разним земљама арапског света.

Тери Мејсан је мишљења да су САД припремале „цветну револуцију” у Египту по сценарију Грузије и Украјине, желеле су да у Каиро доведу свога „Јушченка” и „Саакашвилија” али су се прерачунале.

Египатска револуција се не може ставити у исту равн са „цветним (обојеним) револуцијама”, каже Мејсан. То је истинска револуција и прави догађај, који нема ничег заједничког са политичким технологијама. САД су се одмах умешале и покушале да усмере револуционарни покрет у себи жељеном правцу. На каирском тргу Тахрир појавили су се људи који су делили књижицу са 26 страница на арапском језику са планом организације демонстрација и списком корисних савета. На пример: како се опходити са полицијом, како изгледати (носити спортску обућу да би се могло брзо трчати, капуљачу и марамицу за заштиту од сузавца, цвет у рукама да би се показала мирољубива намера); затим, какви су слогани пожељни (јасни и лаконски који би задовољавали све и сводили се на то да је египатски народ један). Такве књижице дељене су у своје време у Грузији и Украјини. А делили су их, каже Мејсан, исти људи, по његовим сазнањима Срби, који су радили у Европи и Либану (они, каже Мејсан, имају највеће искуство са „цветним (обојеним) револуцијама”).

Ту претпоставку о Србима из организације „Отпор” као индиректним учесницима, или боље рећи као саветодавцима организатора „цветних” (обојених) револуција у бившим совјетским републикама, слушао сам из западних, али и руских извора у Москви. О томе су писали поједини западни медији а преносили московски. Да ли су такви наводи истинити или је то само „патка” коју је неко са одређеним циљем лансирао, није ми познато. На званичну потврду те претпоставке нигде нисам наишао.

Да се вратим на интервју са француским политикологом. Он каже да би се изманипулисало гомилом није потребно много људи, довољан је и скуп од стотињак истомисљеника. Потребно је само инфилтрирати се у масу, изазвати код њих симпатију изјавама „ми смо ваши пријатељи”, „диктатор мора да оде” и повезати их са америчким новинарима, да би се „револуција” одигравала пред камерама ЦНН и директно преносила.

Али, није тако просто утиснути у главу људи одређене идеје. Зашто су Американци лако „слили” Мубарака? Он је блокирао ситуацију и није дао Сједињеним Државама да се шире у региону. Сви ти диктатори, чим добију власт, за неко време покушају да руководе сами. Нико не жели да буде довека марионета. Идеја Американаца била је да на чело Египта поставе потпредседника Омара Сулејмана у коме би могле да имају мекшег партнера него што је Мубарак. То им међутим није успело, египћани га нису прихватили. На власт је дошао војна хунта слична Пиночеовој. У ствари, Американци не знају стварна убеђења војних руководилаца Египта. Док су били просто војна лица и потчињавали се главном команданту, нису јавно износили своје ставове. Та хунта се већ сада ослобађа утицаја САД. Она је дозволила да два иранска брода прођу кроз Суецки канал и превезу оружје у Сирију. Американци ће ускоро покушати да смени хунту и Египат може поново да очекује серију државних плеврата. Стабилност ће бити обезбеђена једино ако улица у потпуности прихвати војну власт.

Какав ће бити однос снага када утихне талас револуционарног хаоса?

Француски новинар и политиколог сматра да ће ауторитет САД у региону сасвим ишчезнути. Наравно, Вашингтон неће дозволити да тек тако буде „почишћен”, настојаће да се врати али, укупно узевши, његова доминација ће нестати. Ефекат домино овде није у томе да револуције ничу једна за другом, него у свеопштем краху америчког система. Карике једног ланца се руше и Американци не могу рачунати на поновни повратак. Они су закаснили. Арапске земље сазреле су истовремено и то им реално даје

Пише: Ђорђе Милошевић
среда, 02 март 2011 15:43

нову снагу.

На питање да ли је у будућности могуће стварање неких нових САД – Сједињених Арапских Држава, Мејсан одговара да је таква могућност-далека перспектива. Додуше, идеја већ одавно „виси у ваздуху”.

На питање да ли је у будућности могуће стварање неких нових САД – Сједињених Арапских Држава, Мејсан одговара да је таква могућност-далека перспектива. Додуше, идеја већ одавно „виси у ваздуху”.

Нестандарно мишљење изнео је и руски политички коментатор Михаил Ростовски у ауторском програму „теорија завере”. Он каже да се либијски лидер Моамер Гадафи очајно супротставља устаницима. Али његов пад је само питање времена и количине проливане крви. Међутим, да ли ће се управљања Гадафија већ за неколико месеци људи сећати са носталгијом? И какве поуке треба да извуче Русија из догађаја у тој далекој афричкој земљи?

У арапској Африци до почетка ове године била су три „управљачка дуговечника”: председник Туниса Зин бен Али, председник Египта Хосни Мубарак и либијски лидер Моамер Гадафи. Два прва су збачена. Сада сличан исход чека и најдуговечнијег из „плејаде арапских диктатора” Гадафија. Септембра ове године могло би се навршити 42 године његове владавине.

Са великом вероватноћом може се претпоставити да се Гадафи неће предати као Мубарак. По сопственом признању, он ће наставити да убија док не убију и њега самог.

Ростовски сматра да Русија треба да обрати пажњу на либијску трагедију. Он оцењује да се по свом политичком устројству, Русија се налази „негде између Либије и Велике Британије”. Сваки нормалан човек жели да Москва држи курс ка Лондону. Али, како не погрешити и не наћи се у Либији?

Супротно великој већини аналитичара, Ростовски сматра да „руско друштво на очиглед губи политичке оријентире”. „Ако тако буде и даље, постоје шансе да нас, као у Бермудски троугао, може одвести ка либијским обалама”.

Са великом вероватноћом може се претпоставити да се Гадафи неће предати као Мубарак. По сопственом признању, он ће наставити да убија док не убију и њега самог.

Да подсетим с тим у вези на речи руског председника Медведева који је упозорио да догађаји у арапском свету могу довести до дезинтеграције појединих земаља и да је сличан сценарио био припреман и за Русију, али да није прошао нити ће проћи. Истовремено, рекао је да догађаји у арапском свету могу утицати на Русију и да они представљају веома сложен проблем који ће захтевати много напора током наредних деценија.

Руски званичници, међутим, и поред потенцијалне опасности од екстремизма и верског фанатизма, не виде ни најмању могућност да њихову земљу талас догађаја у арапским земљама „гурне ка обалама Либије”, како на то упозорава колумниста Ростовски.

Медведев је у једној изјави осудио примену силе против грађана Либије и њихово убијање квалификовао као злочин. „Одлучно позивамо власти у Либији и све одговорне политичаре на уздржаност и да не допусте даље погоршавање ситуације. У противном, то ће се квалификовати као злочин са свим последицама које проистичу из међународног права”, каже Медведев.

Премијер Путин такође не помиње никакву могућност понављања арапског сценарија у Русији, али не одбацује могућности њиховог негативног утицаја на друге земље.

Догађаји у арапским земљама, по његовој оцени, могу имати негативне последице по цео свет, па и на Русију. Без обзира на умирујуће тонове да је долазак на власт или јачање радикалних група у северноафричким земљама мало вероватан, то нас ипак узменирава, рекао је Путин.

Министар иностраних послова Сергеј Лавров био је још категоричнији, прецизнији и свеобухватнији, што се и очекује од шефа дипломатије. Рекао је да осуђује примену насиља у Либији, захтева његово хитно обустављање и понашање у складу са међународним хуманитарним правом. По његовој оцени, масовни протести у земљама Блиског истока и Северне Африке разоткрили су огроман пласт проблема који су се нагомилавали током деценија.

У руским званичним изјавама, дакле, нема наговештаја да су у догађаје умешани прсти страних држава или центара моћи иако се такве интонације ту и тамо могу назрети. Највише у оцени да је такав сценарио припреман и за Русију, али да није прошао нити ће проћи.

Ситуација у многим регионима света, укључујући Балкан, Африку, Јужну и Југоисточну Азију и Блиски исток, захтева пуно и пажљиво анализирање религиозног фактора, а питање као што је судбина Јерусалима, представља одлучујући фактор.

Задаци демократизације и модернизације не стоје само пред одређеним земљама него пред целим системом међународних односа – изјавио је руски министар на заседању Савета УН о правима човека у Женеви. Ситуација у многим регионима света, укључујући Балкан, Африку, Јужну и Југоисточну Азију и Блиски исток, захтева пуно и пажљиво анализирање религиозног фактора, а питање као што је судбина Јерусалима, представља одлучујући фактор.

Ова запажања и констатације упућују на закључак о најмање два кључна питања: прво, да су догађаји у арапским земљама усталасали читаву међународну заједницу; и друго, да ће се одразити на будућа међународна кретања. Свет, дакле, улази у једно ново раздобље које је бременито многим опасностима.

Ко надахнује арапску револуцију?

Пише: Ђорђе Милошевић
среда, 02 март 2011 15:43

Чини се да ставови Москве и изјаве руских лидера погађају „у центар” проблема и упућују на његово решавање на једино могућ начин. Чињеница је да се у неким елементима (обустављање насиља, на пример) поклапају са ставовима Запада, што је омогућило и једногласну одлуку у Савету безбедности о завођењу санкција према Либији.

Раније изнета мишљења француског политиколога Мејсана и руског колумнисте Ростовског су само епизоде и лични ставови у читавој лепези анализа о актуелним догађајима у арапским земљама, па их као такве и треба схватити. Она не претендују на апсолутну веродостојност, али се по неко зрнце истине у њима може наћи.